

ЩОДО МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Коваленко А. В.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін

Луганського державного університету внутрішніх справ

імені Е. О. Дідоренка

м. Северодонецьк, Луганська область, Україна

Огляд місця події є однією із найважливіших слідчих (розшукових) дій, яка проводиться під час розслідування абсолютної більшості кримінальних правопорушень. Складність названої процесуальної дії пов'язана із її невідкладністю та, деякою мірою, неконтрольованістю: слідчий не може обирати час та місце її проведення, а натомість має пристосовуватися до обстановки оглядуваного місця події. Одним із новітніх технічних засобів, які допомагають ефективно проводити огляди місця події на відкритій місцевості, зокрема великих за прощеною об'єктів, є безпілотні літальні апарати (далі – БЛА).

Безпілотні літальні апарати (дрони) – літальні апарати, які пересуваються у повітрі без присутності пілота, керуються дистанційно або рухаються за заздалегідь заданою траєкторією. Для цілей розробки технічних та тактичних рекомендацій щодо використання БЛА під час проведення слідчих (розшукових) дій, подібні апарати доцільно поділити на професійні, військові та побутові. Перші використовуються у сферах геодезії, картографії, аерофотозйомки, доставлення вантажів тощо. Подібні БЛА, як правило, є дуже коштовними та орієнтованими на виконання специфічних функцій. Другі виробляються для оборонної сфери та використовуються військовими задля здійснення фото–відео–аеророзвідки, знешкодження вибухових пристроїв, доставлення вантажів та мін тощо.

До категорії побутових нами віднесено БЛА, які виробляються серійно, доступні для придбання широкому загалу покупців, як правило, є менш коштовними, меншими за габаритами та виконують універсальні функції. В більшості випадків побутові БЛА виготовляються у формфакторі квадрокоптера – дрона, який має чотири ротори з пропелерами, що призводять його до руху. Побутові БЛА також успішно використовуються у професійних та військовій сферах. Зокрема, такі дрони можуть оснащуватися обладнанням для геодезичної розвідки,

а збиття або захоплення побутового безпілотної ворожими військами нанесе значно менші матеріальні збитки, порівняно із втратою спеціалізованого військового дрона.

На сьогодні, для фіксації ходу та результатів проведення огляду місця події, доцільно використовувати сучасні побутові безпілотні літальні апарати. Наприклад, квадрокоптер DJI Air 2S може вести стабілізовану відео– та фотозйомку з роздільною здатністю до 5.4К, дистанційно управляється на відстані до 12 кілометрів, на одному заряді батареї здатний подолати до 18,5 км (31 хвилина польоту), розвиває швидкість до 21,6 кілометрів на годину. Вартість такого апарату складає від 1000 до 1200 доларів США залежно від комплектації. Утім, перспективно видається й розробка спеціалізованих дронів, специфічно пристосованих до використання під час проведення слідчих (розшукових) дій.

БЛА, як засіб фіксації ходу та результатів огляду місця події, мають низку переваг перед традиційними технічними засобами фіксації. Безпілотний літальний апарат може зависати в повітрі на визначеній оператором висоті, що дозволяє здійснювати фотозйомку з оптичною віссю камери перпендикулярно поверхні землі чи під будь-яким іншим довільним кутом. При цьому, залежно від розташування дрона та якості встановленої на ньому камери, можна ефективно оглядати та фіксувати значні за площею території. Таким чином, фото– та відеозйомка може вестися з ракурсів та позицій, недоступних при використанні класичних камер. Пересування дрона у повітрі дозволяє максимально зберегти слідову обстановку під час статичної стадії огляду місця події, а дистанційне керування ним – отримати доступ до важкодоступних та небезпечних для життя людини ділянок. Зображення, які отримуються за допомогою БЛА, в реальному часі передаються на смартфон чи планшет, під'єднаний до пульта керування дроном, автоматично прив'язуються до координат завдяки системі геопозиціонування GPS.

Водночас, дрони мають і деякі недоліки: неможливість використання за несприятливих погодних умов (атмосферні опади, сильний вітер, температура повітря нижча за -15°C); відсутність власних джерел світла та, відповідно, низька ефективність в умовах поганого освітлення; обмежений час роботи на одному заряді акумулятора; потреба у спеціальних навичках особи, яка пілотує дрон тощо. Крім того, використання квадрокоптерів є ефективним тільки на відкритих просторах, вільних від великої кількості дерев, опор ліній електропередачі, дротів, будівель.

Як правило, для пілотування подібних БЛА залучаються відповідні спеціалісти. Утім, сучасні квадрокоптери мають низку інтелектуальних режимів, які дозволяють особам із базовими навичками управління дронами здійснювати фіксацію ходу та результатів огляду місця події.

Зокрема побутові дрони компанії DJI можуть в автоматичному режимі створювати сферичні та лінійні панорами, виконувати прольоти заданим маршрутом одночасно здійснюючи фото- чи відеозйомку, облітати об'єкти, фіксуючи їх зі всіх боків тощо.

Перспективним є також використання режиму інтелектуального слідування (за якого дрон автоматично летить за визначеним рухомим об'єктом на заданій висоті та відстані) для безперервної відеофіксації ходу слідчої (розшукової) дії. Однак, обмежений час роботи БЛА від одного заряду акумулятора поки що не дозволяє замінити ним окрему особу, яка здійснює відеофіксацію з використанням ручної відеокамери.

Таким чином, сучасні побутові безпілотні літальні апарати є ефективним засобом фіксації ходу та результатів огляду місця події на відкритій місцевості. Такі прилади є незамінними під час огляду значних за площею та небезпечних для життя людини територій, для розшуку злочинців, які можуть переховуватися в лісах та лісосуках, пошуку безвісти зниклих людей, виявлення посівів заборонених нарковмісних рослин тощо. Утім, їх використання пов'язане із окремими складнощами та вимагає майстерності оператора БЛА та тактичної грамотності особи, яка керує проведенням слідчої (розшукової) дії. Відтак, вважаємо що практики потребують методичних рекомендацій щодо технічно та тактично правильного використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Дубинський Олег Юрійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри морського та господарського права, проректор з науково-педагогічної роботи економічних, юридичних та соціальних питань Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова; голова Миколаївського обласного відділення Центру українсько-європейського наукового співробітництва;

dr eng. **Adam Rejmak** – ректор Куявського університету у Влоцлавку (Республіка Польща);

mgr **Joanna Skiba** – завідувач кафедри іноземних мов, керівник міжнародного офісу в Куявському університеті у Влоцлавку (Республіка Польща);

Головко Олег Павлович – кандидат економічних наук, засновник та директор Видавничого дому «Гельветика»;

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва;

Ломжець Юлія Вікторівна – кандидат політичних наук, доцент, завідувачка кафедри морського та господарського права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Ломакіна Олена Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри адміністративного та конституційного права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Мішина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Тильчик В'ячеслав В'ячеславович – доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України.

СЕКРЕТАР ОРГКОМІТЕТУ:

Сікорський Олександр Петрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри морського та господарського права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

П 77 **Причорноморські публічно-правові читання:** Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Миколаїв, 10–12 вересня 2021 р. – Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Ч. 2. – 200 с.

ISBN 978-966-992-592-3

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну наукову конференцію «Причорноморські публічно-правові читання», яка відбулася на базі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова 10–12 вересня 2021 р.

УДК 34(063)